

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Літута Марія Андріївна, студент факультету обліку, аудиту та економічної кібернетики Київського національного торговельно-економічного університету
Науковий керівник: старший викладач кафедри комерційного права Київського національного торговельно-економічного університету *Севастьяненко О.В.*

Поняття прав людини відображають той факт, що за кожною особою визнається певний комплекс природних, невід'ємних прав і властивостей, які зумовлюються самим явищем існування людини та мають розглядатися як гарантія її гідності.

Права людини є засадами свободи, справедливості і миру. Їх дотримання дозволяє людям та суспільству всебічно розвиватися [6, с. 2].

Під конституційними правами і свободами людини і громадянина слід розуміти гарантовану Конституцією та державою міру можливої поведінки або діяльності особи (колективу осіб) з метою задоволення своїх законних потреб та інтересів у політичній, економічній, соціальній, культурній (духовній) та інших сферах суспільного життя [5, с. 177-178]. Згідно зі ст. 21 та ст. 68 Конституції України, усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Кожен зобов'язаний не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей [1]. Але, на жаль, на практиці зустрічаються факти порушення конституційних прав людини і, в першу чергу, з причини незнання людьми законів та правових засад захисту їхніх інтересів.

Одним із основних правових документів, що надає можливість кожному громадянину самостійно стати на захист своїх прав та інтересів, є Закон України «Про звернення громадян». За цим нормативно-правовим актом закріплюється право громадян України та осіб без громадянства звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення [2]. Такі звернення є одним із джерел інформації про порушення законів. Вони дозволяють швидко реагувати на злочини, незаконні правові акти органів державної влади й органів місцевого самоврядування, протиправні дії посадових і службових осіб, інші порушення.

Розгляд звернень та їх вирішення здійснюється через органи судової влади, провідне місце серед яких займає прокуратура. Згідно зі ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» прокурор розглядає заяви і скарги про порушення прав громадян, а також здійснює нагляд за додержанням вимог законодавства щодо порядку розгляду скарг всіма органами, підприємствами, установами, організаціями та посадовими особами [3].

Ще одним представником захисту прав і свобод людини, до якого можна звернутися за допомогою, є омбудсмен – це посадова особа, на яку покладаються функції контролю за дотриманням законних прав та інтересів громадян в діяльності органів виконавчої влади. В Україні за ст. 55 Конституції України це Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

Досліджуючи відповідність міжнародним стандартам правових норм України щодо захисту прав і свобод людини, можна зробити висновок, що наша країна повною мірою їм відповідає, закріпивши їх в Конституції. Про це свідчить низка міжнародних законів, ратифікованих Верховною Радою України, зокрема Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Ратифікація міжнародних законів в Україні дозволяє кожній особі подавати свої звернення до Європейського суду з прав людини, якщо українська система законодавства не спроможна вирішити її справу. А це є справедливим відношенням до людини і одним із способів захисту власних інтересів.

Проте, закріплення деяких конституційних прав в Україні, можливо, потребує удосконалення. Наприклад, ст. 53 Конституції України встановлено, що повна загальна середня освіта є обов'язковою, без зазначення вікових обмежень. Натомість в ст. 70 Конституції Республіки Польща освіта є обов'язковою до вісімнадцятилітнього віку [4].

Отже, закріплення того чи іншого суб'єктивного права в законодавстві повинно означати реальну можливість індивіда вільно користуватися певним благом, чинити певні дії в межах і в порядку, зазначених в законі. При порушенні цієї можливості слід застосовувати правовий захист прав і свобод громадян, що включає в себе низку діючих нормативно правових актів (зокрема, Конституції України, Законів України «Про звернення громадян», «Про прокуратуру» та інші), які встановлюють права, свободи і обов'язки людей, та систему органів, за допомогою яких реалізуються і захищаються інтереси особистості (прокуратура, суди, органи внутрішніх справ тощо).

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР, зі змінами від 12.04.2012 – Відомості Верховної Ради України № 30, ст. 141.
2. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 № 393/96-ВР, зі змінами від 23.02.2012 – Відомості Верховної Ради України № 47, ст. 257.
3. Закон України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 № 1789-ХІІ, зі змінами від 13.06.2012 – Відомості Верховної Ради України № 53, ст. 793.
4. Конституция Республики Польша от 2 апреля 1997 г. Канцелярия Сейма, Варшава, 1997. Перевод на русский язык: Анжей Кубик.
5. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України: Підручник. К.: Правова єдність, 2010. 432 с.
6. Устрицька Н.І. Актуальні проблеми забезпечення прав людини. // Науковий вісник ЛДУВС. – 2008. – № 3. – С. 1-3.

СВОБОДА СЛОВА – НЕВІД'ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Осадча Вікторія Миколаївна, студент ННІЗДН НАВС

Свобода слова є однією з основних рис демократичного суспільства, основною умовою його прогресу і самореалізації кожного індивіда, одним із головних і безумовних досягнень політичної реформи, що здійснюється в Україні. Доречно в цьому сенсі пригадати, що в системі прав і свобод особистості свобода висловлення думок і поглядів, або свобода слова, займає особливе місце, оскільки вона є основою цивілізаційного суспільства, оціночним критерієм демократичності політичного режиму. [1, с. 157]

Свобода слова є найважливішим фактором виявлення людської індивідуальності, утвердження самобутності та унікальності кожної особистості.